

Vergilius

összes művei

Fordította
Lakatos István

Magyar Helikon • 1967

EKLOGÁK

I. PÁSZTORI SORS	7
II. REMÉNYTELEN SZERELEM	10
III. DALNOKVERSENY	13
IV. ÚJ ARANYKOR	19
V. HALÁL ÉS MEGDICSŐÜLÉS	21
VI. SILENUS ÉNEKE	25
VII. CORYDON ÉS THYRSIS VETÉLKEDÉSE	28
VIII. SZERELMI VARÁZS	31
IX. AZ ÚJ BIRTOKOSOK	35
X. GALLUS BOLDOGTALANSÁGA	38

GEORGICA

I. KÖNYV. A FÖLDMÍVELÉSRŐL

1–5 sor: A költemény tárgya. 5–42: Bevezető. 43–99: Teendők vetés előtt. (A szántás ideje; a talaj fajtái; a váltógazdaság; a talajjavítás.) 100–121: A bevetett föld. 121–146: A mesterségek születése. 147–159: Hogyan óvjuk a vetést? 160–175: A paraszt szerszámai. Milyen a jó eke? 176–203: Néhány hasznos tanács: a szérű előkészítése; mikor bő az aratás? hogyan gondozzuk a vetőmagot? 204–258: A parasztnaptár. A csillagképek. 259–275: Mivel foglalkozzék a gazda rossz időben? 276–286: Szerencsétlen és szerencsés napok. 287–310: Az éjjeli, a nappali, a nyári s a téli munkákról. 311–334: Az időjárásról. A vihar. 335–350: Mezei ünnep. 351–460: Az időjóslásról. Mikor fenyeget zivatar? Mikor lesz jó idő? Légköri fénytünemények. 461–497: Csodajelek, Caesar halála. 498–515: Berekasztás 43

II. KÖNYV. A FÁKRÓL ÉS A SZŐLŐKRŐL

1–8 sor: Fohász Bacchushoz. 9–38: Hogyan erednek a fák? 39–46: Maecenas segítségül hívása. 47–82: A fák nemesítéséről: az oltásról, a szemzésről, az átültetésről. 83–135: A fák fajtái. 136–176: Óda Itáliához. 177–258: A különböző talajnemek: milyen növény milyen földet kedvel. A talajfajták ismertetőjelei. 259–322: Az iskolahely kiválasztása; hova telepítsünk szőlőt? és egyéb tanácsok. 323–345: A tavasz. 346–375: Hogyan trágyázzunk, kapáljunk, gallyazzunk, fonjunk sövényt? 376–396: Bacchus ünnepe. 397–419: A szőlőmunkák folytatása. 420–457: A fák ápolásáról. 458–540: A földműves élet dicsérete 57

III. KÖNYV. AZ ÁLLATTENYÉSZTÉS RŐL

1–48 sor: A költő célja. 49–71: A szarvasmarhákról. 72–102: A lovakról. 103–122: A kocsiverseny. 123–156: Apa- és anyaállatok nevelése. 157–178: Hogyan kell a borjakkal bánni? 179–208: Lovak betanítása. 209–218: Állataink vágyát zabolázzuk. 219–241: Bikák vetélkedése. 242–283: Az állatok szerelme. Hogyan fogan a kanca? 284–338: A juhok és a kecskék tartása. 339–348: Pásztorélet a forró Libyában. 349–383: Az örök tél birodalma. 384–403: Hogyan növeljük a gyapjú-, hogyan a tejhozamot? 404–413: A kutyákról. 414–439: A mérgekígyókról. 440–477: A betegségek jelei; a gyógyítás módjai. 478–566: A dögvész 72

IV. KÖNYV. A MÉHEKRŐL

1–7 sor: Maecenashoz, e könyv tárgyáról. 8–50: Hova telepítsük a méhest? milyen legyen a kaptár? 51–66: A hordás; a rajzás. 67–87: Méhek csatája. 88–115: A méhek fajtái. 116–148: A legszebb kert. 149–209: A méhek állama, csodálatos szaporodása. 210–218: A király. 219–227: Az isteni lélek. 228–250: A mézszüret. 251–280: A méhek betegségei. 281–314: A mesterséges méhtenyésztés. 315–558: Aristaeus története. Orpheus és Eurydice. 559–566: Befejezés 87

AENEIS

I. ÉNEK. AENEAS KARTHÁGÓBA ÉRKEZIK

1–33 sor: Előhang. 34–80: Juno Aeolusnál, a Szelek Barlangjában. 81–156: Vihar a tengeren. 157–222: Hajótörés Libyában. 223–334: Venus Juppiter-nél. Juppiter jóslata. 335–417: Aeneas és Venus. 418–493: A trójaiak bevonulnak Karthágóba. Szemlélődés a templomban. 494–636: Dido találkozás a menekültekkel. 637–756: A lakoma 105

II. ÉNEK. TRÓJA PUSZTULÁSA

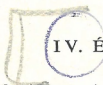
20

1–56 sor: Aeneas elkezdí történetét: A faló. 57–198: Sinon cselszövénye. 199–233: Laokoon. 234–267: A faló Trójában. 268–297: Aeneas álma. 298–317: A görögök megrohanják a várat. 318–334: Panthus. 335–401: Aeneas beleavatkozik a küzdelembe. 402–437: Cassandra; további harcok. 438–505: Priamus palotájának ostroma. 506–566: Priamus halála. 567–623:

Helena; Venus ismét megjelenik. 624–633: Ilium lángokban. 634–704: Aeneas hazasiét. Az öreg Anchises. 705–795: Menekülés. Creusa elvesztése. 796–804: A megmaradtak gyülekezése 125

III. ÉNEK. AENEAS BOLYONGÁSA

1–12 sor: Aeneas folytatja történetét: Útrakelés. 13–68: Első városalapítás; a vérző bozót. 69–120: Ortygiában. 121–146: Ismét a tengeren; az új Pergamus. 147–191: Mennyei szózat. 192–269: Harc a háрпиákkal. 270–290: További vándorút; az actiumi tornajáték. 291–505: Helenusnál Buthrotumban. Andromache. 506–550: Itália földjén. 551–567: A Charybdis. 568–691: A cyclopsok országában. 692–715: Bolyongás a tengeren. Anchises halála. 716–718: Aeneas befejezi történetét 146

IV. ÉNEK. DIDO SZERELME

1–53 sor: Dido és Anna. A vallomás. 54–89: Szerelmi seb. 90–128: Házasságok az égben köttetnek. 129–159: A vadászat. 160–172: Egy barlangban. 173–197: A Hír. 198–218: Örjögő Iarbas. 219–278: Mercurius intelme. 279–392: A szakítás. 393–407: Készülődés. 408–449: Megalázkodás. 450–473: Baljós jelek, rémképek. 474–521: Alvilági varázslat. 522–553: Utolsó vívódás. 554–583: Mercurius sürgetése; a menekülés. 584–705: Dido halála 165

V. ÉNEK. VERSENYJÁTEKOK ANCHISES TISZTELETÉRE

1–34 sor: Ismét Szicíliában. 35–41: Vendégségben Acestesnél. 42–103: Aeneas atyja sírjánál. 104–285: Ünnepi játékok. Evezősök vetélkedése. 286–361: Futók mérkőzése. 362–484: Az ökölviadal. 485–544: Az íjverseny. 545–603: Lovasjátékok. 604–699: A nők lázadása. Tűz a hajókon. 700–718: Nautes tanácsa. 719–745: Anchises szelleme. 746–761: Városalapítás. 762–778: Búcsú a hátramaradóktól. 779–826: Venus Neptunusnál. 827–871: Palinurus halála 184

VI. ÉNEK. AZ ALVILÁGBAN

1–13 sor: Hesperia partfövényén. 14–41: Trivia szentélye. 42–155: A Sibylla barlangjában. 156–210: Misenus bűnhődése. Az aranyág. 211–235: A holtli máglya. 236–263: Éjjeli áldozat. 264–294: Az alvilág kapuja. 295–336:

Charon, a révész. 337–383: Palinurus. 384–416: Átkelés a Styxen. 417–425: Az ebszörny. 426–476: A Könnyek Rétje. Találkozás Dido árnyával. 477–547: Hősök lelkei. 548–627: A Tartarus lángpokla. A fúriák. 628–636: Pluto ajtajánál. 637–678: Az Elysiumi Mezőkön. 679–723: Találkozás Anchisessel. A Léthe. 724–751: A világszellemről, az életről és a halálról. 752–846: Anchises feltárja fiának népe jövőjét. 847–853: A rómaiak hivatása. 854–887: Marcellus. 888–901: Az Álmodók Csontkapuja. Aeneas és a Sibylla elhagyja az alvilágot 207

VII. ÉNEK. PARTRASZÁLLÁS ITÁLIÁBAN

1–24 sor: Aeneas eltemeti dajkáját; Circé. 25–36: A Tiberis torkolatában. 37–106: A múzsához. Latinus története. 107–147: Az asztal-evés. 148–285: Aeneas követsége Latinusnál. 286–322: Juno haragja. 323–340: Allecto Junónál. 341–539: Allecto elhinti a vizályt. Amata örvöngése. Turnus dühre gyúl. Silvia szarvasa. 540–570: Allecto visszasuhan az Orcusba. 571–600: Latinus kétségbeesése. 601–640: A Janus-templom kapui. 641–817: Seregek számbavétele 231

VIII. ÉNEK. KÉSZÜLŐDÉS HÁBORÚRA

1–17 sor: Venulus útra kel. 18–80: Aeneas álomlátása. 81–101: Kocárdozat. Hajózás a folyón. 102–183: A trójaiak Euandernél. 184–279: Hercules és Cacus. 280–305: Himnusz Herculeshez. 306–368: Az ősi Róma. 369–406: Venus fegyvereket kér fia számára. 407–453: A kovácsműhely. 454–519: Euandrus tanácsot ad. Mezentius története. 520–607: Égi jel. Aeneas Pallasszal az etruscokhoz indul. 608–731: A mennyei fegyverek. Aeneas pajzsa 253

IX. ÉNEK. TURNUS CSATÁT KEZD

1–24 sor: Iris Turnusnál. 25–76: Turnus a trójai bástyák előtt. 77–175: A hajók átváltozása. Hadi készülődés. 176–449: Nisus és Euryalus. 450–502: A rutulusok gyásza. Bosszú. Anyai fájdalom. 503–589: Támadás a torony ellen. 590–671: Ascanius első hőstette. 672–755: Pandarus és Bitias. Turnus a várba szorul. 756–818: Turnus vérengzése és menekülése 272

X. ÉNEK. VIADAL A PARTON

1–117 sor: Az istenek gyűlése. 118–145: Az aeneadák szorongatása. 146–162: Aeneas szövetséget köt az etruscokkal. 163–214: A segítő-csapatok felsorolása. 215–255: Aeneas és a hajók nimfái. 256–307: A felmentő sereg. 308–361: A hadak összecsapnak. 362–438: Pallas vitézkedése. 439–509: Turnus megöli Pallast. 510–605: Aeneas vérengzése. 606–632: Juppiter és Juno. 633–688: Aeneas köd-alakja. Juno megmenti Turnust. 689–754: Mezentius mézárálása. 755–790: Mezentius megsebesül. 791–832: Lausus önfeláldozása. 833–908: Aeneas leszámol Mezentiuszal 294

XI. ÉNEK. A HARCOK FOLYTATÓDNAK

1–28 sor: Győzelmi emlék. 29–99. Pallas gyászmenete. 100–138: Fegyverszünet. 139–181: Euandrus fia ravatalánál. 182–224: A holtak összeszedése. 225–295: A követek visszatérnek. Diomedes válasza. 296–444: Viták a tanácsban. Drances és Turnus. 445–531: Aeneas népe fölkerelkedik. Hadi készülődések. 532–596: Camilla története. 597–647: Lovasok csatája. 648–867: Az amazonok. Camilla vérengzése és halála. 868–915: A nap vége 318

XII. ÉNEK. AENEAS DIADALA

1–106 sor: Turnus bajvívásra készül. Lavinia. 107–133: A két tábor felsorakozik. 134–160: Juno és Juturna. 161–215: Eskükötés. 216–323: Esküszegés. Aeneas megsebesül. 324–382: Turnus mézárálásai. 383–440: A csodálatos gyógyulás. 441–499: Turnus üldözése. 500–553: Aeneas és Turnus öldöklése. 554–592: Aeneas hadicsele. 593–613: Amata öngyilkossága. 614–680: Turnus harci szekerén. 681–790: Aeneas és Turnus párviadala. 791–842: Juno megengesztelése. 843–886: A díra. 887–952: Turnus halála 342

UTÓSZÓ

Borzák István: Vergilius 369
Lakatos István: Mit akarhat egy műfordító? 389

JEGYZETSZÓTÁR

Összeállította: Lakatos István 401

FÜGGELÉK (Fordította: Szabó Kálmán)

CATALEPTON	481
PRIAPUS-VERSEK	488
SZÚNYOG	490
CIRIS	501
A FOGADÓSNÉ	515
MORETUM	517
ÁTKOK	521
LYDIA	525
ELÉGIÁK MAECENASRA	528
AETNA	533